

Samisk religion

- nytt för SO 1-3 i Lgr22

Det här materialet innehåller texter, länkar och övningar om samisk religion. Tanken är att du som lärare arbetar med materialet tillsammans med dina elever.

När ni har haft en genomgång kan eleverna sedan självständigt arbeta med övningsbladen sist i materialet.

Boken om SO 1-3 tar upp allt som står i det centrala innehållet för SO åk 3 i den reviderade kursplanen Lgr22, med undantag för samisk religion.

Ur Lgr22:

- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i **samisk religion**.

Samerna och samisk religion

Urfolket samerna

Samerna är Sveriges urfolk.

De vandrade och bosatte sig i norr för väldigt länge sedan.

De första samerna levde som samlare och jägare.

De jagade djur och letade efter mat i naturen.

Tog maten slut så flyttad de till en ny plats.

De första samerna jagade djur, letade mat och bodde i tält av renhudar.

På 1500-talet började samerna föda upp renar.

De följde renarna över fjället och genom skogar.

Samerna levde nära naturen.

Teckning: Jonas Burman

Samers idag

Det finns fortfarande samer som arbetar med renar. Men arbetet med renarna är idag annorlunda.

Det händer att barnen får vara med och sköta om renarna om de vill.

Renskötare bor inte i kåtor längre. Nu använder de skoter och helikopter för att följa renarna.

Alla samer jobbar inte med renar. De flesta har andra arbeten. Idag bor det samer i hela Sverige. Ja, faktiskt i hela Norden.

Samerna har en egen flagga. Färgerna röd, blå, grön och gul kommer från den traditionella samiska dräkten. Den blå färgen i cirkeln symboliserar månen och den röda solen.

Samernas land kallas för Sápmi. Det bor samer i Norge, Sverige, Finland och Ryssland.

Samernas kultur

Samerna är en liten folkgrupp och måste därför värna extra mycket om sin kultur. Det är lätt att den glöms bort annars.

Speciellt för samerna är samisk konst och musik. Samisk musik är kanske mest känd för sin jojk. Det är ett särskilt sätt att sjunga för att visa sina känslor.

Lyssna till exempel till Jon Henrik Fjällgren. Han berättar om hur han blev same och hur en jojk kan bli till.

[Jon-Henrik Fjällgren](#)

Den här filmen berättar om jojk

[Att jojka](#)

Camillo Cinelli / Shutterstock.com

Den samiska dräkten kallas för kolt.

Samisk religion och naturen

Den samiska religionen är väldigt gammal.

Den hänger ihop med hur samerna levde förr, nära naturen.

Allt i naturen var heligt, så också solen, månen och åskan.

Djuren, växterna, fjällen, älvarna och sjöarna var lika värdefulla som människor.

Precis som en människan kunde tänka och känna, kunde även naturen och djuren ha dessa förmågor.

Enligt samisk religion ska man vara rädd om alla växter och djur.

Man ska bara ta det man behöver i naturen, varken mer eller mindre.

Det här sättet att se på naturen är vanligt bland naturfolk, även på andra platser i världen.

Naturfolk kallas de människor som fortfarande lever så som samerna gjorde förr.

Naturen är mäktig och gudomlig.

Gudarnas goda vilja

Det finns många olika gudar och gudinnor i samisk religion.

Solen var som en mor för alla levande djur. Renen var solens gåva till samerna.

Jaktens gud vakade över djuren.
Till honom kunde man offra för god jaktlycka.
Den som offrade slaktade en ren eller la ett renhorn på en helig plats och jojkade.
Man hoppades att på så sätt få gudarnas goda vilja.
Gudarna kunde till exempel se till att renarna födde många friska kalvar.

Samiska myter, gudar och gudinnor

Solen var livets gudinna. Hon gav ljus, värme och kraft till allt som lever och växer.

Under några veckor varje vinter stiger inte solen upp i de allra nordligaste delarna av Sverige. För att solen skulle komma tillbaka offrade samerna en vit ren.

Vid nymåne kunde man offra till månens gudinna. Om man arbetade med något fick det inte bullra eller låta. Då kunde man störa månens gudinna.

Precis som i nordisk mytologi försökte den samiska religionen förklara de krafter som bröt loss på himlen när det åskade. I stället för att förklara åskan med att det var guden Tor som åkte med sin vagn, sa den samiska religionen att det var Horagalles som blev arg på människorna.

Det var också han som gav regn som kunde ge grönska.

Till Horagalles kunde man offra för att undkomma skogsbränder eller för att det skulle börja regna.

Det fanns gudinnor som vakade över hemmet.
Det bodde en gudinna i elden som brann
och en annan gömde sig vid tröskeln till kåtan.

Kåta är som ett större tält där samerna bodde.

De samiska gudarna och gudinnorna ersattes
sedan av den kristna guden.

Det här var inte något som samerna själva bestämde.
De blev ofta tvingade till att överge sin religion och bli kristna.
Det finns spår av de samiska gudarna och gudinnorna än idag.
Till exempel på nåjdens heliga trumma.

Nåjden var en klok person

Bland samerna utsågs en särskild person som kallades nåjden. Nåjdens viktigaste uppgift var att hålla kontakt med de andliga världarna. Det kunde till exempel vara med de som hade dött.

Nåjden kunde vara en kvinna eller en man. Ibland hjälpte nåjden människor som var sjuka.

Nåjden kunde jojka och slå på sin trumma för att komma i kontakt med gudarna eller de döda. Nåjden kunde också spå in i framtiden.

Trumman är idag precis som förr en mycket viktig samisk symbol.

Sejten var en helig plats

Naturen var viktig. Där fanns särskilda platser där man kunde offra till gudarna.

Dessa platser kallas för sejte.

Det kunde vara en sten eller ett helt fjäll.

Det fanns också större områden som var heliga. Dessa kallades för Saajve.

Vid den här heliga stenen offrade samerna till sina gudar. Där la de ett mynt eller ett renhorn.

Frågor om samisk religion

Kryssa i rätt svar.

1. Vad kallas samernas land?

- A Renland
- B Norrland
- C Sápmi
- D Norrbotten

2. Vad kallar man folkgrupper som har funnits i ett land under väldigt lång tid?

- A urfolk
- B grupp
- C medborgare
- D minoriteter

3. Vad är speciellt för samisk religion?

- A det finns bara en gud
- B allt i naturen har en själ
- C sabbaten
- D Kristus

4. Hur ska man leva, enligt samisk religion?

- A man är rädd om växterna och djuren
- B man ber varje dag
- C man jagar och dödar så många djur man kan
- D man fastar ofta

5. Vad kallas en grupp människor som idag lever som samerna gjorde förr?

- A nordbor
- B landsmän
- C naturfolk
- D renar

6. Vad kallas tältet av renhudar?

- A grotta
- B kåta
- C sejte
- D nåjd

7. Vad hette den som med hjälp av sin trumma kunde prata med gudarna?

- A Sápmi
- B kåta
- C sejte
- D nåjd

8. Vad ansågs vara livets gudinna?

- A solen
- B månen
- C gräset
- D åskan

9. En sten kunde vara en sejte. Vad var den då?

- A där man samlade renar
- B en helig plats
- C en boplats
- D ett tält

Sant eller falskt om samisk religion

Skriv **S** i rutan om meningen är sann.

Skriv **F** om den är falsk.

	S	F
Det har alltid bott samer i Sverige.		
Sápmi är samernas land.		
Sápmi ligger i Norge, Finland, Sverige och Ryssland.		
Alla samer jobbar med renar.		
Det bor samer i hela Sverige.		
Jojk är ett sätt att sjunga.		
Med hjälp av jojk kan man komma i kontakt med de döda.		
Det finns flera gudar och gudinnor i samisk religion.		
När Sverige kristnades ville samerna hellre bli kristna.		
En särskild person utsågs till nåjd.		
Den som var nåjd kunde hjälpa en om man blev sjuk.		
Nåjden var alltid en extra klok man.		
Nåjden slog på sin trumma och jojkade för att komma i kontakt med andarna.		
Sejte var en helig plats.		
Vid en helig plats kunde man offra ett renhorn.		
Allt i naturen har en själ enligt samisk religion.		
Det är inte så viktigt med hur man tar hand om naturen enligt samisk religion.		

Skriv en faktatext om samisk religion. Använd orden i rutan.

solen	renar	naturen	själ
gudar	offra	nåjd	helig plats

